

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

และ

ทะเบียนปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสะบ้า

อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราชการ ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติและจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

ภูมิปัญญาไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงสร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ แก่คนไทยสามารถปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสม สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสะอาด ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญา ท้องถิ่น จึงได้จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูล ด้านศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่นเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ แนวคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑
บทที่ ๒ ฐานข้อมูลด้านศาสนา	๖
บทที่ ๓ ประเพณีท้องถิ่น	๗
บทที่ ๔ ประชาชนชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๘
ทะเบียน/ประวัติประชาชนบ้าน	๑๑

บทที่ ๑ แนวคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑.๑ วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน
๒. เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้นๆ ต่อไป

๑.๒ ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำที่มีความหมาย เช่นเดียวกับคำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ ซึ่งเรียกว่า ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความของภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้

ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายภูมิปัญญา ไว้ว่า หมายถึง พื้นความรู้ความสามารถสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้อธิบายความหมายของภูมิปัญญา ดังนี้ “ภูมิปัญญาหมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรองร ประยุกต์ พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย”

กระทรวงศึกษาธิการได้อธิบายความหมายของภูมิปัญญา ไว้ว่า “ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกตคิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลาย ๆ เรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาเป็นศาสตร์ เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชนและในการตัวของตัวเอง หากมีการสืบค้นหาเพื่อศึกษา และนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จักกันเกิดการยอมรับ ถ่ายทอด และพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ตามยุคตามสมัยได้”

สารานุกรมไทย สำหรับเยาวชน ฉบับกาญจนาภิเษก (เล่มที่ ๒๓) ให้ความหมายไว้ว่า “ภูมิปัญญาไทย” (Thai Wisdom) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ วิธีการ ผลงานที่ค้นคว้ารวบรวมและจัดเก็บเป็นความรู้โดยถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งมาสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จนเกิดเป็นผลผลิตที่ดีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำมาแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตได้

สามารถ จันทร์สุริย์ (๒๕๓๖) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เองที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้านทั้งมวล ทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถคิดเอง ทำเองโดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตในท้องถิ่นอย่างสมสมัย

กรมวิชาการ (๒๕๓๘) ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ใน ชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต วิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลายเรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่างๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้การจัดการจัดการและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา

รัตนะ บัวสนธ์ (๒๕๓๕) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนทัศน์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อโลก และสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระบวนทัศน์ ดังกล่าวจะมีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา คติจารีต ประเพณี ที่ได้รับการถ่ายทอด สันสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับปรุงเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัย

ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อความสุขในส่วนที่เป็นชุมชนและปัจเจกบุคคล

ฉลาดชาย สมิตานนท์ (อ้างอิงถึงในพิสิฐ นาครำไพ. ๒๕๓๗) ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือสติปัญญาอันเกิดจากการเรียนรู้สะสมถ่ายทอดประสบการณ์ที่ยาวนานของผู้คนในท้องถิ่นซึ่งได้ทำหน้าที่ชี้แนะว่าการจะใช้ชีวิตอย่างยั่งยืนและถาวรกับธรรมชาติรอบตัวนั้นทำอย่างไรซึ่งในที่สุด ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจถูกยกระดับให้หมายถึงอุดมการณ์ของการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย บนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนสรรพสิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่มีชีวิตสัตว์ พืช และมนุษย์ด้วยตัวเองตลอดจนสิ่งไม่มีชีวิตรอบข้าง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยว่า เป็นองค์ความรู้ความสามารถ และทักษะของคนไทยที่เกิดจากสังสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ปรุงแต่ง และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และเหมาะสมกับยุคสมัย

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงองค์ความรู้หรือสิ่งที่สังสมกันมาตั้งแต่อดีตซึ่งเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งได้ผ่านการคิดค้นและปรับปรุง เปลี่ยนแปลงจนได้แนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

๑.๓ ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คนไทยได้สร้างชาติ สร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของบ้านเมือง มีการดำรงชีวิตด้วยความสุขร่มเย็นอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้ เพราะได้ใช้ภูมิปัญญาของตนมาตลอด ภูมิปัญญาไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

๑. ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง
 ๒. สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย
 ๓. สามารถปรับ ประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเข้ากับชีวิตได้อย่างเหมาะสม
 ๔. สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน
 ๕. ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค
- ประกอบ ใจมั่น ได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ดังนี้ คือ
๑. ช่วยให้สมาชิกในชุมชน หมู่บ้านดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข
 ๒. ช่วยสร้างความสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติแวดล้อม
 ๓. ช่วยให้ผู้คนดำรงตนและปรับเปลี่ยนทันต่อความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบอันเกิดจากสังคมภายนอก
 ๔. เป็นประโยชน์ต่อการทำงานพัฒนาชนบทของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ เพื่อที่จะได้กำหนดท่าทีการทำงานให้กลมกลืนกับชาวบ้านมากยิ่งขึ้น

๑.๔ ลักษณะของภูมิปัญญาไทย

ลักษณะของภูมิปัญญาไทย มีดังนี้

๑. ภูมิปัญญาไทยเป็นเรื่องใช้ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความเชื่อ (Belief) และพฤติกรรม (Behavior)
๒. ภูมิปัญญาไทยแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ

๓. ภูมิปัญญาไทยเป็นองค์รวมหรือกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิต

๔. ภูมิปัญญาไทยเป็นเรื่องของการแก้ไขปัญหา การจัดการ การปรับตัว การเรียนรู้ เพื่อคงความอยู่รอดของบุคคล ชุมชน และสังคม

๕. ภูมิปัญญาไทย เป็นแกนหลัก หรือกระบวนทัศน์ในการมองชีวิต เป็นพื้นความรู้ในเรื่องต่าง ๆ

๖. ภูมิปัญญาไทยมีลักษณะเฉพาะหรือมีเอกลักษณ์ในตัวเอง

๗. ภูมิปัญญาไทยมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อการปรับสมดุลในพัฒนาการทางสังคมตลอดเวลา

๑.๕ การกำหนดขอบข่ายของภูมิปัญญาไทย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ได้กำหนดขอบข่ายของภูมิปัญญาไทยไว้ ๕ ด้าน ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม หมายถึง การผสมผสานการเกษตรและเทคโนโลยีโดยพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม รวมทั้งความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ภูมิปัญญาด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม การถ่ายทอดความรู้ดั้งเดิมเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๓. ภูมิปัญญาด้านการจัดการ สวัสดิการและธุรกิจชุมชน หมายถึง การใช้คุณธรรมและจริยธรรมในด้านการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

๔. ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรคและการป้องกัน หมายถึง การสืบทอดความรู้ดั้งเดิมและการประยุกต์ใช้ความเชื่อท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองด้านสุขภาพอนามัย

๕. ภูมิปัญญาด้านการผลิตและการบริโภค หมายถึง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการแปรรูปและการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างผลิตเพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัดและเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อดำเนินการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) ดังนี้

๑. ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกลั่นกรอง/การแปรรูป/การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน,เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

๒. ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน,งานแกะหนังตะลุง,งานทอผ้าด้วยมือ,งานเย็บปักถักร้อย,การทำหัวโขน เป็นต้น

๓. ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการเช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป,การแปรรูปสิ่งต่างๆ จากยางพารา เป็นต้น

๔. ด้านกาแพทย์ไทย คือภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย , การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค เป็นต้น

๕. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า , การสืบชะตาแม่น้ำ ,การทำแนวปะการังเทียม ,การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น

๖. ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม , ประติมากรรม,นาฏศิลป์,ดนตรี,ทัศนศิลป์,คีตศิลป์,การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ

๗. ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน

๘. ด้านอื่นๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

๑.๖ ประเภทของภูมิปัญญาไทย

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งสาขาหรือประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๑๑ สาขา ดังนี้

๑. สาขาเกษตรกรรม
๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
๓. สาขาการแพทย์แผนไทย
๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน
๖. สาขาสวัสดิการ
๗. สาขาศิลปกรรม
๘. สาขาการจัดการองค์กร
๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม
๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี
๑๑. สาขาการศึกษา

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๗ ประเภท ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาด้านการเกษตร
๒. ภูมิปัญญาด้านเศรษฐกิจ
๓. ภูมิปัญญาด้านศาสนาคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมความเชื่อ
๔. ภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรและการพัฒนาหมู่บ้าน
๕. ภูมิปัญญาด้านศิลปะ
๖. ภูมิปัญญาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม
๗. ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม

สภานุกรมไทย สำหรับเยาวชน ฉบับกาญจนาภิเษก (เล่มที่ ๒๓) จัดแบ่งสาขาภูมิปัญญาไทย ออกเป็น ๑๐ สาขา ดังนี้

๑. สาขาเกษตรกรรมเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะและเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนามาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถ พึ่งตนเองในภาวะการณ์ต่างๆได้

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ใน การแปรรูปผลิตผล เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัดและเป็น ธรรม อันเป็นกระบวนการที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่น

๓. สาขาการแพทย์แผนไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกัน และรักษาสุขภาพ ของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเอง ทางด้านสุขภาพ และอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากคุณค่าของ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสม และบริการกองทุน และธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตรา และโภคทรัพย์ เพื่อส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของ

สมาชิกในชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ
๘. สาขาการจัดการองค์กร หมายถึง ความสามารถในการบริการจัดการดำเนินงานขององค์กรชุมชนต่างๆ ให้สามารถพัฒนา และบริหารองค์กรของตนเองได้ ตามบทบาท และหน้าที่ขององค์กร
๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท
๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์ และปรับใช้หลักธรรมคำ สอนทางศาสนาความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติ ให้บังเกิดผลดีต่อ บุคคลและสิ่งแวดล้อม

บทที่ ๒ ฐานข้อมูลด้านศาสนา

๒.๑ วัดเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสะบ้า

๒.๑.๑ วัดไทรทอง

๒.๑.๒ วัดนางประหลาด

๒.๑.๓ วัดพยอมงาม

บทที่ ๓ ประเพณีท้องถิ่น

กิจกรรมการจัดงานวันสำคัญและประเพณีในท้องถิ่น มีดังนี้

๑. วันเข้าพรรษา
๒. วันวิสาขบูชา
๓. วันสงกรานต์
๔. วันลอยกระทง
๕. ประเพณีวันขึ้นปีใหม่
๖. ประเพณีสารทเดือนสิบ
๗. ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่
๘. ประเพณีทอดกฐิน
๙. ประเพณีลากพระ

บทที่ ๔ ประชาชนชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรม

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น	ที่อยู่
๑	นายสมนึก ดำรักษ์	มโนราห์	๑๕๗ หมู่ที่ ๖ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๒	นายสมชัย บุญมาก	มโนราห์	๒๕/๒ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๓	นายถาวร รัตน์ะ	มโนราห์	๓๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๔	นายเปี่ยม สุวรรณวร	มโนราห์	๕๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๕	นางราตรี หัสชัย	มโนราห์	๑๘๒ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๖	นายชบ ชัยเพชร	มโนราห์	๑๘๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๗	นายพั้ว เกื้อแก้ว	มโนราห์	๑๑๑/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๘	นายประพันธ์ ชัยเพชร	มโนราห์	๑๓๕/๑ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๙	นายสุชาติ เพชรหิน	มโนราห์	๒๙ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๑๐	นางสาวราณีเย์ เกื้อแก้ว	มโนราห์	๑๑๑/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๑๑	นายเอกลักษณ์ สัมแก้ว	หนังตะลุง	๘๔ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๑๒	นายลอบ หมุนแก้ว	หนังตะลุง	๘๕/๔ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๑๓	นายผิน เกื้อนะ	หนังตะลุง	๘๔ หมู่ที่ ๕ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๑๔	นางหนูปล้อง ชัยมงคล	หนังตะลุง	๙๐/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๑๕	นายจวน เกื้อนะ	หนังตะลุง	๗๓ หมู่ที่ ๙ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๑๖	นายบุญนำ วุ่นเอียด	หนังตะลุง	๑๑๓/๑ หมู่ที่ ๘ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๑๗	นายสำเร็จ คงดำ	หนังตะลุง	๗๐/๒ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๑๘	นายบุญธรรม ปราบแทน	หนังตะลุง	๗๗/๒ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๑๙	นายวิน โพขสาลี	ดนตรีพื้นบ้าน	๔๙/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๒๐	นายแลบ สุขอินทร์	ดนตรีพื้นบ้าน	๖๓ หมู่ที่ ๓ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๒๑	นายชาติ ช่วยเรือง	ดนตรีพื้นบ้าน	๙๙ หมู่ที่ ๓ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๒๒	นายเลิศ อัจมัน	ดนตรีพื้นบ้าน	๙๖ หมู่ที่ ๖ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๒๓	นายพล้อย เกื้อแก้ว	กลองยาว	๑๘๓ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแพทย์แผนไทย

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น	ที่อยู่
๑	นายสว่าง จันท์หอม	ทำยาสมุนไพร	๑๓๓ หมู่ที่ ๓ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๒	นายขับ หัสชัย	ทำยาสมุนไพร	๑๖๖ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๓	นายสวัสดิ์ สังข์รักษ์	ทำยาสมุนไพร	๓๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๔	นายด้อย ส่งแสง	ทำยาสมุนไพร	๗๕ หมู่ที่ ๔ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น	ที่อยู่
๑	นายวงศ์ รัตนะ	ทำนกกลายโลง	๑๒๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๒	นายเกลือม ศรีรักษ์	ทำนกกลายโลง	๘๘ หมู่ที่ ๕ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๓	นายสาโรจน์ รัตนะ	ทำนกกลายโลง	๑๓๑/๒ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๔	นางปราณี หนูแก้ว	ร้อยลูกปัดมโนราห์	๔๔/๒ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๕	นางเปี่ยม รัตนะ	ร้อยลูกปัดมโนราห์	๑๔๕/๑ หมู่ที่ ๖ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๖	นางหนูทิน ชัยเพชร	ร้อยลูกปัดมโนราห์	๑๓๕/๑ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๗	นายสมเชษฐ์ ดำรักษ์	ร้อยลูกปัดมโนราห์	๑๖๒ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๘	นางนั้ดดา จันสุข	ร้อยลูกปัดมโนราห์	๔๔ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๙	นางเอียง คล้ายสมบัติ	ทอผ้า	๘ หมู่ที่ ๘ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๑๐	นายคลาย สังข์รักษ์	เย็บตับจาก	๖๗ หมู่ที่ ๖ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๑๑	นางอารี ช่วยทอง	จักสาน	๓๔/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๑๒	นายชม ทองแก้ว	จักสาน	๖๐/๒ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๑๓	นายสมพร สงมา	จักสาน	๔๓ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๑๔	นายสมนึก ดำรักษ์	จักสาน	๑๕๗ หมู่ที่ ๖ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๑๕	นายริน จันท์มัต	จักสาน	๑/๑ หมู่ ๑๑ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๑๖	นายอภิเชษ รักสกุล	จักสาน	๘๔ หมู่ ๖ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

๔. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น	ที่อยู่
๑	นายแก้ว ทองโอ	ทำเคราะห์บ้าน	๘๘/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๒	นายธราเทพ แก้วประชุม	ทำเคราะห์บ้าน	๗๗ หมู่ที่ ๖ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๓	นางวันดี ชัยมงคล	หมอเจ้าบ่าว เจ้าสาว	๙๐/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๔	นายบุญริน อินทรฤทธิ์	ทำเคราะห์บ้าน	๙๒/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๕	นายวินพล เกิดผล	หมอเจ้าบ่าว เจ้าสาว	๑๒๐ หมู่ ๖ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

๕. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านภาษาและวรรณกรรม

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น	ที่อยู่
๑	นายแฉล้ม จันท์เกตุ	ขับกลอนลาน	๑๕๔ หมู่ที่ ๓ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๒	นายคล้าย อ้นซ้าย	ขับกลอนลาน	๔๖ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๓	นายพิน เกื้อนะ	ขับกลอนลาน	๘๔ หมู่ ๕ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

๖. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น	ที่อยู่
๑	นางพรรณิ สันติสกุลวงษ์	ทำขนมจากแป้งสาคุ	๒๙ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๒	นางหนูบวน นวนนิม	ทำขนมจากแป้งสาคุ	๕๒/๒ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๓	นางจิต ชุมเชื้อ	ทำขนมจากแป้งสาคุ	๑๐๖ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๔	นางจินดา แสงมี	ทำข้าวหลาม	๓๗/๑ หมู่ที่ ๘ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๕	นางธัญญรัตน์ แก้วเอียน	ทำขนมทอดมันเข็ด	๒๔/๑ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๖	นายเคลื่อน รอดเพชร	ทำพลุ	๑๔ หมู่ที่ ๙ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๗	นายเหวียน ทองแก้ว	ทำพลุ	๖๐/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๘	นายสุตสาคร สังข์รักษ์	ทำแป้งสาคุ	๑๓๒/๑ หมู่ ๖ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

๗. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

ที่	ชื่อ - สกุล	ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น	ที่อยู่
๑	นายวิศาล ศิริพันธ์	เพาะปลูก (หมอดิน)	๑๓๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
๒	นายพรศิลป์ ชัยเพชร	เลี้ยงสัตว์ (เลี้ยงวัว)	๘๑/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

ทะเบียน/ประวัติปราชญ์ชาวบ้าน

นายผิน เกื้อนะ

วัน/เดือน/ปีเกิด - / - / ๒๔๘๕

ที่อยู่ ๘๔ หมู่ ๕ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านภาษาและวรรณกรรม (ขับกลอนกลอน)

นายริน จันท์รัมย์

วัน/เดือน/ปีเกิด - / - / ๒๔๘๔

ที่อยู่ ๑/๑ หมู่ ๑๑ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

การศึกษา ไม่ได้เรียนหนังสือ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (เครื่องจักสาน)

นายวีรพล เกิดผล

วัน/เดือน/ปีเกิด ๑๓ ธันวาคม ๒๕๐๔

ที่อยู่ ๑๒๐ หมู่ ๖ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

การศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณี (หมอเจ้าป่าเจ้าสาว)

นายลอบ หมุนแก้ว

วัน/เดือน/ปีเกิด - / - / ๒๔๘๕

ที่อยู่ ๘๔ หมู่ ๕ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรม (หนังตะลุง)

นายอภิเชษ รักสกุล

วัน/เดือน/ปีเกิด ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๓

ที่อยู่ ๘๔ หมู่ ๖ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

การศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การทำกรงนก)

นางเอียง คล้ายสมบัติ

วัน/เดือน/ปีเกิด ๓ มกราคม ๒๕๐๐

ที่อยู่ ๘ หมู่ ๘ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ทอผ้า)

นายเปี่ยม สุวรรณวร

วัน/เดือน/ปีเกิด - / - / ๒๔๙๑

ที่อยู่ ๕๘ หมู่ ๑ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรม (แกะหน้าตาพรานบุญ)

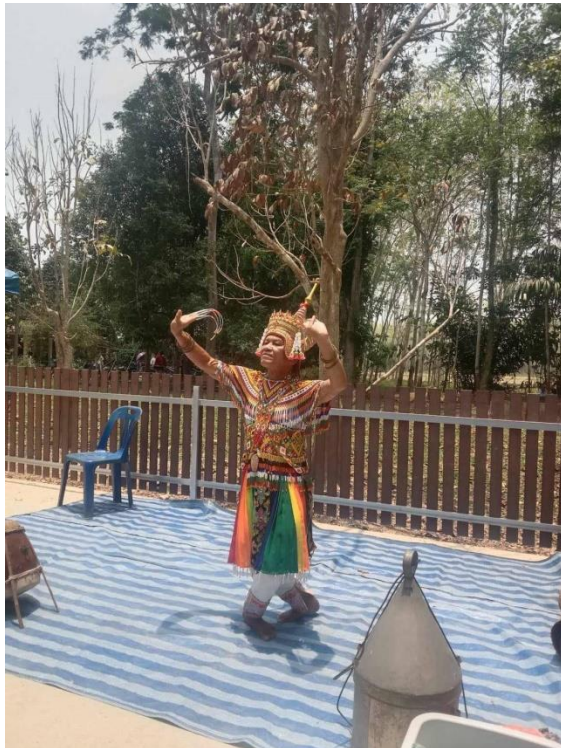
นายประพันธ์ ชัยเพชร

วัน/เดือน/ปีเกิด ๑๗ กันยายน ๒๕๐๓

ที่อยู่ ๑๓๕/๑ หมู่ ๑๐ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

การศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรม (มโนราห์)

นายวิศาล ศิริพันธ์

วัน/เดือน/ปีเกิด - / - / ๒๔๘๕

ที่อยู่ ๘๔ หมู่ ๕ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม (หมอดิน)

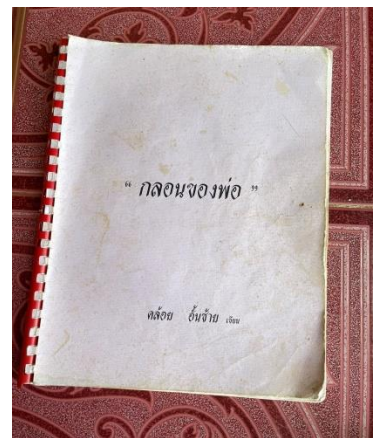
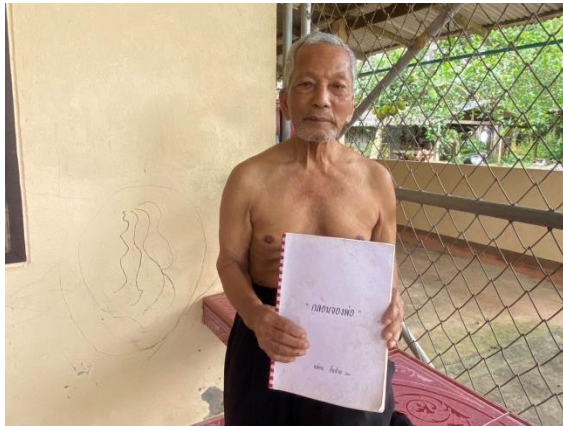
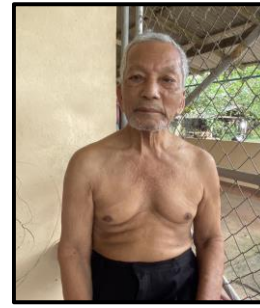

นายคล้าย อึ้งซ้าย

วัน/เดือน/ปีเกิด - / - / ๒๔๘๕

ที่อยู่ ๔๖ หมู่ ๒ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านภาษาและวรรณกรรม (ขับกลอนลาน)

นายคลาย สัมภ์รักษ์

วัน/เดือน/ปีเกิด ๓๐ กันยายน ๒๕๐๕

ที่อยู่ ๖๗ หมู่ ๖ ตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การเย็บจาก)

นางปราณี หนุแก้ว

วัน/เดือน/ปีเกิด ๒๒ มกราคม ๒๕๐๒

ที่อยู่ ๔๔/๒ หมู่ ๑ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรม (ร้อยลูกปัดมโนราห์)

นายสุตสาคร สัจจรักษ์

วัน/เดือน/ปีเกิด ๑๓ เมษายน ๒๕๒๘

ที่อยู่ ๑๓๒/๑ หมู่ ๖ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ (ทำแป้งสาคุ)

